

FORTÉLYOS FÉLELEM

ERŐSÖDŐ KONTROLL A MAGYAR BÍRÓSÁGOK FELETT

AMNESTY
INTERNATIONAL

Az Amnesty International több mint 7 millió ember globális mozgalma, akik olyan világért kampányolnak, ahol mindenki emberi jogai érvényesülnek.

Olyan világban szeretnénk élni, ahol az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és az egyéb nemzetközi emberi jogi egyezményekben rögzített összes jogát gyakorolhatja minden ember.

Mindenfajta politikai ideológiától, gazdasági vagy vallási érdektől függetlenek vagyunk, és elsősorban tagjaink támogatásaiból és adományokból működünk.

© Amnesty International Magyarország 2020
Amennyiben másként nem jelezzük, a jelen dokumentum egy Creative Commons (névfeltüntetés, nem kereskedelmi, nincs átdolgozási jog [no derivatives], nemzetközi 4.0) licenz alatt áll.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>
További információkért látogasson el az "engedélyek" (permissions) részhez az oldalunkon: www.amnesty.org
Ahol az anyagot az Amnesty International Magyarországon kívüli szerzői jog tulajdonosának tulajdonítják, ez az anyag nem tartozik a Creative Commons licenz alá.
Első megjelenés: 2020
by Amnesty International Magyarország
1054 Budapest,
Báthory u. 4., Magyarország

Borítókép:
© Hacsí Gábor / Amnesty International Magyarország

Index: EUR 27/2051/2020

Eredeti nyelv: magyar

amnesty.hu

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Mitől félnek azok a bírák, akik nem szólalnak fel? "Fogalmam sincs – és szerintem ők sem tudják."

Egy járásbíró

2010 óta a magyar kormánytöbbség módszeresen gyengíti a végrehajtó hatalom feletti ellenőrzést és a jogállamiságot. A kormánytöbbség korlátozta a végrehajtó hatalom ellenőrzésére hivatott független intézmények hatásköreit, illetve politikailag megbízható személyeket nevezett ki a fontos pozíciókba. Ennek a folyamatnak a részeként 2012 óta egy máig tartó intézményreform során központosították a bírósági igazgatás rendszerét.

A Velencei Bizottság 2012-ben óva intett ezen központosítástól, illetve attól, hogy jelentős hatalmat adjanak az Országos Bírósági Hivatal (OBH) Elnökének a kezébe. A Bírák Európai Szövetsége és az Európai Bizottság 2019-es megállapításai szerint „a magyar igazságszolgáltatás egyfajta 'alkotmányos válságban' van 2018 májusa óta”, illetőleg „a bírói függetlenség megőrzése szempontjából alapvető fontosságú a fékek és ellensúlyok meggyengültek a rendes bírósági rendszerben”.

A mostani kutatás során megkérdezett bírák¹ úgy vélik, hogy az ítélkezési függetlenségük nagyjából sértetlen, de veszélyben van. Azt is gondolják, hogy a bíróságok intézményi függetlensége súlyosan sérült Magyarországon és az igazságszolgáltatás, mint külön hatalmi ág támadás alatt áll mind a bíróságok központi igazgatása (OBH), mind az egyéb hatalmi ágak (végrehajtó és törvényhozó hatalom) által. A megkérdezettek úgy érezték, a közelmúltban felerősödtek a bíróságok elleni támadásai.

2018-2019-ben egy folyamatosan súlyosbodó konfliktus alakult ki az Országos Bírósági Hivatal Elnöke (OBH Elnök) és a munkáját ellenőrizni hivatott bírói öngazgatási szerv, az Országos Bírói Tanács (OBT) között. 2019. november 4-én a parlamenti kormánytöbbség váratlanul megválasztotta az OBH akkori elnökét alkotmánybíróként, majd ezt követően új OBH Elnököt választott. Ellentétben elődjével, az új OBH Elnök nem kérdőjelezi meg az OBT törvényes működését, amely egyhangúlag támogatta kinevezését. 2020 januárja óta a médiában nincsenek jelei annak, hogy konfliktus lenne a két intézmény között. Azonban a jelen kutatás egyik következtetése, hogy az OBH Elnökének a lecserélése nem oldja meg egycsapásra azokat a rendszerszintű problémákat, amelyek az OBT elégtelen ellenőrzési jogosítványaiából és a bírói öngazgatás intézményeinek egyéb gyengeségeiből erednek.

Az Amnesty International elemzése arra jutott, hogy az OBH Elnök kezében megvalósuló hatalomkoncentráció rendszerszintű problémákat okoz. A bírói öngazgatás intézményei (az OBT, a helyi bírói tanácsok vagy az ösbírói értekezletek) továbbra is súlytalanok. A 2012-ben felállított intézményi szerkezet sajátosságai miatt Handó Tünde az OBH Elnökeként egy olyan rendszert épített fel, amelyben minden bírósági elnök az OBH

¹ Az interjúkat 2019 novembere és 2020 januárja között végeztük.

² Amnesty International "kormányközeli média" kifejezés alatt azokat a médiumokat érti, amelyeket a magyar kormány és/vagy a kormánypárt közvetlenül vagy közvetve irányít. Az atlaszo.hu oknyomozó hírportál szerint "112 olyan nyomtatott lap, online média, rádió, tévécsatorna és plakátcég tartozik, amiken keresztül eljuthat a kormánypárt kommunikációja a magyar lakossághoz." <https://adatuisagiras.atlaszo.hu/2019/06/26/adatvizualizacio-igy-nez-ki-most-a-kormanyparti-hirmedia-konglomeratum/>

Elnökének a lekötöztetése lett, és a mindenkori OBH Elnöknek hatalmában áll megtenni ugyanezt. Ebben a struktúrában az OBH Elnök gyakorlatilag igazgatási befolyással bír szinte mindegyik bírósági szint elnökére. A bírósági elnökök befolyása pedig érvényesül a bírák kiválasztásánál, karrierjénél és értékelésénél. Ezenfelül jelentős hatalmuk van az ügyelosztás tekintetében is, amely révén befolyásolhatják a tisztességes eljárásához való jog érvényesülését. Az újonnan megválasztott OBH Elnök még nem nyúlt hozzá ehhez a rendszerhez.

Az Amnesty International úgy gondolja, hogy az ügyelosztási rendszer működése súlyosan veszélyezteti a tisztességes bírósági eljárásához való jogot Magyarországon. A rendszer úgy működik, hogy nem csak a peres fél, de maga a bíró sem tudja, hogy egy ügy miért éppen az adott bíróra lett kiosztva vagy áttéve. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy az ügyelosztást végző belenyúljon az ügyelosztásba, és olyan bíróhoz tegye az ügyet, akiről úgy gondolja, hogy a kívánt ítéletet fogja meghozni, illetőleg bizonyos bíróhoz ne tegyen vagy tőle elvonjon politikailag vagy más okból érzékeny ügyeket.

Még ha nem is avatkoznak be az ügyelosztásba, a szervezeti függetlenség súlyos hiányosságai és az egyéni függetlenség veszélyeztetettsége miatt ma szinte kizárólag az adott bíró integritásán és erkölcsi irányítóján múlik, hogy a tisztességes eljárásához való jog érvényesül-e.

A kutatás arra jutott, hogy külső tényezők, ideértve a médiában megjelenő támadásokat, az újonnan bevezetett intézményi és jogi fejleményeket³, erősödő külső nyomást helyeztek az igazságszolgáltatásra. A kormányzat új eszközökkel próbálja a bírói függetlenséget meggyengíteni: korábban a közigazgatási bíróságok tervével, újabban pedig az úgynevezett „salátatörvény” elfogadásával. Ez a 2019 decemberében elfogadott törvény megnyitotta az utat az Alkotmánybíróság tagjai előtt, hogy könnyen tanácselnöki pozícióba kerülhessenek át a Kúriára. Ez azért problémás, mert – ahogy egy korábbi kutatás bemutatta⁴ – az Alkotmánybíróság egy olyan intézmény, amelyet a kormánytöbbséghez lojális személyekkel tölthetnek fel, és amely jelentős emberi jogi ügyekben nem tudott ellenállni a közvetlen vagy közvetett politikai nyomásnak.

Az egyéni vagy ítélkezési bírói függetlenség jobb állapotban van, mint az intézményi (szervezeti) függetlenség. A kutatás arra a megállapításra jutott, hogy általánosságban még mindig közvetlen külső nyomás nélkül ítélkezhet egy egyéni bíró. Ez azonban különböző okok miatt veszélyben van.

A bírák félnek attól, hogy az intézményi (szervezeti) függetlenség kapcsán tapasztalható negatív folyamatok végül károsan fogják érinteni az egyéni ítélkezési függetlenséget is. Az intézményi (szervezeti) függetlenség hiánya sok bírót készítet a bírósági igazgatási vezetők elvárásainak való megfelelésre, és ez a mentalitás átvehető a bírák ítélkezési (egyéni) függetlenségére is. Az OBH a bírósági elnökökkel együtt már most is nyomás alá tudja helyezni a bírót egy olyan eljárás vagy ítélet alatt vagy után, amelyben az elvárások nem teljesültek. Továbbá a 2019. december 17-én meghozott új jogszabályi változások miatt nagyobb lett a veszélye annak, hogy a Kúria is tovább fogja csökkenteni az alsóbb bíróságokon a bírák szakmai autonómiáját például az ítéletek indokolásának új szabályai révén, amely eltántoríthatja a bírákat attól, hogy eltérjenek a Kúria korábban közzétett, nem kötelező jogi határozataitól.

A bírák az elmúlt években azt érzékelték, hogy a politikai szereplők és az egyes sajtótermékek részéről érkező, konkrét ítéletek és bírák ellen irányuló támadások hevesebbek lettek és a számuk is megnőtt. A fenti intézményi változások okozta dermesztő légkör miatt a bírák nem mernek kiállni a saját véleményük megvédéséért, amelynek eredménye, hogy a bírák közti, illetve a bírák és más jogász szakmák közötti szolidaritásnak csak gyenge jelei tapasztalhatóak. Továbbá az Amnesty International által megszólaltatott igazságügyben dolgozók szerint észrevehető egy olyan tendencia is, hogy különösen a fiatalabbak körében egyre több a hivatalnokmentalitással rendelkező bíró (több bíró is „hivatalnokbíráknak” nevezte őket). Ezt a következők tényezők okozzák: az újonnan kinevezett bírák kiválasztásánál alkalmazott követelményrendszer megváltozása; az OBH-nál való szocializáció; illetve a jogi érvelés képességét vagy az ítélkezési tapasztalatot nem preferáló kinevezési rendszer. Az is hozzájárul ehhez, hogy a bírói előmenetelhez az OBH Elnök által kinevezett bírósági vezetőkhez való lojalitáson keresztül vezet az út. Az interjúk alapján az az Amnesty International arra a következtetésre jutott, hogy a hivatalnokbírák kisebb ellenállást tanúsítanak a bírói függetlenséget érintő támadásokkal szemben, és könnyebben engednek az ítélkezést befolyásoló külső nyomásoknak.

Az interjúk alapján az Amnesty International arra jutott, hogy tapinthatóan dermesztő légkör uralkodik a bírák körében a bírói függetlenséget érő támadások miatt. A különböző bíróságokról való bírák egyöntetűen rossz hangulatról számoltak be, olyan környezetről, amelyben a legtöbb bíró nem mer nyíltan és szabadon beszélni, kikkere formálódni és bizalmatlanság uralkodik közöttük. Az általunk megkérdezett bírák szerint a bírói kar fél a lehetséges fegyelmi eljárásoktól, az őket érintő elnyert ügyelosztástól, a rossz értékelési eredményektől, a pénzügyi következményektől, a családtagjaikat érintő negatív következményektől és az oktatás, szakmai fejlődés

³ Az úgynevezett salátatörvény hozta jogi fejlemények, amelyek lehetővé tették alkotmánybírák számára, hogy a Kúriára kerülhessenek, illetve előírta, hogy a bírák külön indokolják meg a Kúria egyes közzétett, nem kötelező határozataitól való eltérést.

⁴ https://helsinki.hu/wp-content/uploads/EKINT_TASZ_MHB_Egyparti_alkotmanybirok_2015.pdf

terén jelentkező hátrányoktól. A dermesztő atmoszféra egy szemléletes példája, hogy a bírák néha nem is tudják igazán, hogy mitől félnek: egy absztrakt jövőbeli lehetséges következménytől, az ismeretlentől félnek. A dermesztő légkörnek ez a közvetett és kifinomult eredménye azonban befolyásolhatja a gondolkodásukat és a döntéshozatalukat is.

AJÁNLÁSOK

A MAGYAR KORMÁNY RÉSZÉRE

A KÚRIA JOGKÖREI ÉS ÖSSZETÉTELE

1. Azonnal vissza kell vonni azokat a salátatörvényről⁵ szóló korábbi elemzésünkben⁶ feltárt rendelkezéseket, amelyek a bírói függetlenség, a tisztességes eljáráshoz való jog és egyéb emberi jogok sérelméhez vezethetnek, így különösen azokat, amelyek:
 - 1.1. lehetővé teszik azt, hogy az alkotmánybírák kúriai tanácselnökök legyenek;⁷
 - 1.2. kötelezővé teszik a bírák számára, hogy külön megindokolják a Kúria által közzétett, nem kötelező határozatoktól való eltérést;⁸
 - 1.3. lehetővé teszik a közhatalmat gyakorló szervezetek számára, hogy alkotmányjogi panaszt nyújtsanak be arra hivatkozva, hogy alapvető jogaikat alkotmányellenesen korlátozták.⁹

ÜGYELOSZTÁS

2. A kormány reformálja meg az ügyek elosztásának rendszerét, és vezessen be új, hatékony módszereket annak biztosítására, hogy az ügyek mind a peres felek, mind a bírák számára átlátható módon kerüljenek elosztásra és más bíróhoz való áttételre.

BÍRÓI KINEVEZÉSEK PONTRENDSZERE

3. A kormánynak úgy kell megváltoztatnia a bírói kinevezésre vonatkozó pontrendszer szabályait, hogy az nagyobb előnyben részesítse azokat a jelentkezőket, akiknek nagyobb az ítélkezési gyakorlata.

AZ OBT HATÁSKÖREI ÉS STÁTUSZA

Ahogy az többek között a Velencei Bizottság¹⁰ és az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa¹¹ is javasolta, az OBT szerepét meg kell erősíteni, hogy valóban megfelelő ellensúlyt tudjon képezni az OBH hatalmával szemben. Az Amnesty International az alábbi intézkedéseket javasolja, amelyek közül néhány az OBT 2018-ban közzétett törvénytervezetében¹² is szerepelt:

4. Ahhoz, hogy az OBT az Alaptörvényben írt feladatait hatékonyan el tudja látni, a jogalkotónak mindenekelőtt jogi személyiséget és nagyobb költségvetési önállóságot kell biztosítania a számára.
5. Szélesebb jogköröket és eszközöket kell adni az OBT kezébe, hogy megfelelő intézkedéseket tehessen, ha az OBH Elnöke elmulasztja törvényi kötelezettségeit teljesíteni, és az OBT jelzése ellenére jogellenes gyakorlatot folytat.

5 2019. évi CXXVII. tv.

6 Nem vész el, csak átalakul https://www.amnesty.hu/data/file/4716-nemveszelcsak_elemzes_aihu_20191115.pdf?version=1415642342

7 Bszi. 88. § (3) bek. és 3. § (4a) bek., együtt a Bjt. 58. § (3) bekezdésével

8 (2020. április 1-jétől hatályos) a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. 346. § (5) bek. és a büntető eljárásról szóló 2017. évi XC. tv. 561. § (3) bek. g) pont

9 az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. 27. § (1) bek. a) pontja

10 Para. 32 [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2012\)020-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2012)020-e)

11 Para. 128 <https://rm.coe.int/report-on-the-visit-to-hungary-from-4-to-8-february-2019-by-dunja-mija/1680942f0d>

12 <https://orszagosbiroitanacs.hu/wp-content/uploads/2018/10/2018-10-03-Az-OBT-javaslat-a-b%C3%ADr%C3%B3s%C3%A1gok-at-%C3%A9rint%C5%91-jogszab%C3%A1lyok-m%C3%B3dos%C3%ADt%C3%A1s%C3%A1ra-PDF-mell%C3%A9klet.pdf>

6. Javasoljuk olyan összeférhetetlenségi szabály megalkotását, amely szerint nem lehet az OBТ tagja az OBH elnökének munkáltatói jogkörébe tartozó bírósági vezető és ezek hozzátartozója.
7. Az OBТ tagjait hatékonyabban védő szabályok szükségesek a sérthetetlenségüket vagy szakmai alkalmasságukat érintő eljárások, így a fegyelmi eljárások, soron kívüli értékelési eljárások, szakmai alkalmatlansági eljárások ellen. Ezek megindítását is csak OBТ hozzájárulással lehessen kezdeményezni az OBТ tagjai ellen. Ezek az intézkedések azt a célt szolgálják, hogy az OBТ tagjai a bírói függetlenség és integritás védelme érdekében gyakorolhassák a törvényben lefektetett jogukat és eleget tehessenek kötelezettségeinknek többek között az igazgatást érő kritikák vagy a bírói függetlenséggel kapcsolatos vélemények befolyásmentes megfogalmazásának területén.
8. Az OBТ-tagok számára erősebb védelmet kell biztosítani megfélemlítésük, hírnevük megsértése és az ellenük alkalmazott megtorló igazgatási vagy egyéb intézkedések ellen.

AZ OBH ELNÖKE ÉS AZ OBТ KÖZÖTT VISZONY

Az OBH Elnöke és az OBТ közti együttdöntési jogköröket úgy kell szabályozni, hogy az megerősítse az OBТ jogköreit, és nézeteltérés esetén is egyetértést kívánjon meg mindkét fél részéről:

9. A bírói álláspályázatok kapcsán a jogalkotó az eredménytelenné nyilvánítást az OBТ egyetértéséhez kösse ki, másrészt e vonatkozásban is szigorú törvényi határidőket írjon elő. Amennyiben az OBH Elnöke egy bírói álláspályázatot eredménytelenné nyilvánít, indokolt lenne törvényi kötelezettségként előírni egy határidőt az új bírói álláspályázat kiírására, hogy a kiválasztási folyamat ne húzódjon el a szükségesnél hosszabb ideig.
10. A következő intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy az OBH Elnöke ne élhessen jogellenesen vissza a vezetői pályázatok eredménytelenné nyilvánításával:
 - 10.1. amennyiben az összbírói értekezlet többsége vagy a kollégium bírának többsége támogat egy vezetői pályázatot, az OBТ hozzájárulására is szükség legyen a pályázati eljárás OBH Elnöke általi eredménytelenné nyilvánításához; és
 - 10.2. amennyiben az OBH Elnöke egy vezetői álláspályázatot eredménytelenné nyilvánít, indokolt lenne törvényi kötelezettségként előírni egy határidőt az új vezetői pályázat kiírására, hogy a vezetői kiválasztás folyamata ne szenvedjen szükségtelen késedelmet.

AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁST ÉRINTŐ ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

11. Az igazságszolgáltatást érintő bármely új jogszabály elfogadása előtt a kormány érdemi egyeztetést folytasson le minden érintett féllel. A Magyar Bírói Egyesületet (MABIE), az OBТ-t és a civil szakmai szervezeteket is be kell vonni a konzultációba.
12. A kormánynak azonnal el kell ítélnie a bírák zaklatását, megfélemlítését és az ellenük irányuló megtorlást, és egyértelműen ki kell nyilvánítania, hogy bár az igazságszolgáltatás közéleti viták során való kritizálása megengedett, a bírák személye elleni támadások elfogadhatatlanok.

AZ OBH RÉSZÉRE

13. Az OBH Elnökének biztosítani kell, hogy tiszteletben tartja az OBТ jogosítványait ideértve, de nem kizárólag a következőket: az OBТ tagoknak azt a jogát, hogy az OBH Elnöke tevékenységét ellenőrizzék,¹³ az OBТ bírák és bírósági vezetők pályázataival kapcsolatos egyetértési jogát¹⁴, és az OBТ határozataiban foglaltakat, illetve annak kéréseit;
14. Az OBH Elnöke átláthatóságon, ellenőrizhetőségen, kölcsönös tiszteleten és bizalmon alapuló viszonyt építsen ki az OBТ tagjaival;
15. Az OBH Elnöke tekintse át utasításait, és vonja vissza azokat, amelyek szükségtelenül korlátozzák a bírák véleménynyilvánítási szabadságát;
16. Az OBH Elnöke tegye egyértelművé, hogy az ún. Integritási Szabályzata tiszteletben tartja a bírák véleménynyilvánítási szabadságát, és a bírák szabadon megtárgyalhatnak bármely témát és kérdést a bíróságok függetlenségével kapcsolatban;

¹³ Bszi. 103. § (1) bek.

¹⁴ Bszi. 103. § (3) bek. c) és d) pontok

17. Az OBH Elnöke biztosítsa, hogy a hiányzó OBT tagokat minden további késedelem nélkül, a jogszabályok tiszteletben tartásával és mindenfajta külső behatás kizárásával megválasztják;
18. Az OBH Elnöke azonnal ítélje el a bírák ellen zaklatását, megfélemlítését vagy az ellenük irányuló megtorlást, és egyértelműen nyilvánítsa ki, hogy bár az igazságszolgáltatás közéleti viták során való kritizálása megengedett, a bírák személye elleni támadások elfogadhatatlanok.

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG RÉSZÉRE

19. A kötelezettségszegési eljárások és egyéb felhasználható jogi eszközök teljeskörű alkalmazásával továbbra is kérje számon Magyarország kormányán az európai uniós jog betartását, így különösen:
 - 19.1. az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke szerinti az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi tiszteletben tartásának értékeit;
 - 19.2. azon kötelezettséget, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikke és az Alapjogi Charta 47. cikke alapján az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelmet biztosítani kell.

AZ EURÓPAI UNIÓ TAGÁLLAMAI RÉSZÉRE

20. Folytassanak párbeszédet Magyarországgal az Európai Unióról szóló szerződés 7.1. cikke szerinti eljárásban, ideértve azt is, hogy konkrét javaslatokat fogalmaznak meg az eljárás során, és figyelemmel követik az ajánlások időben történő teljesítését az eljárást lezáró végleges döntés érdekében.
21. Ösztönözzék Magyarországot arra, hogy az ebben a jelentésben foglalt problémákat megoldja.
22. Ösztönözzék Magyarországot arra, hogy a bíróságokra vonatkozó jogszabályait hozza összhangba az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében foglalt alapvető értékekkel.

AZ EURÓPAI PARLAMENT RÉSZÉRE

23. A továbbiakban is közelről kövesse a jogállamiság és az emberi jogok helyzetét Magyarországon.
24. A továbbiakban is kérje számon az Európai Bizottságot és a Tanácsot az EU alapvető értékei magyarországi megsértésével kapcsolatban hozott intézkedései miatt.

MÓDSZERTAN

Ez a jelentés az Amnesty International által 2019 novembere és 2020 januárja között végzett kutatáson alapul.

Az Amnesty International kutatása elsősorban arra összpontosított, hogy a magyar bírák hogyan gondolkodnak a szervezeti és az egyéni bírói függetlenség egyes kiválasztott elemeiről.

A jelentésben bemutatott esetek a bírakkal folytatott interjúkon alapulnak. Az interjúk lebonyolítása előtt az interjúk témáinak és főbb kérdéseinek a feltérképezése céljából az Amnesty International konzultált szakértőkkel és más bírakkal a magyar igazságügyi függetlenséget érintő kérdésekben. Ezek a következő témák voltak: a szolgálati feltételek és a hivatali idő, a képzések, a kiválasztás és a képzés, az értékelések és a fegyelemi eljárások, az egyesülési jog és a véleménynyilvánítás szabadsága, a munkahelyi légkör, az igazságszolgáltatás függetlensége, az ítélethozatal és az ügyelosztás.

Az Amnesty International egy kvalitatív kutatást végzett, félig strukturált interjúk módszerrel:

- 14 bíró bevonásával (akik közül kettő volt bíró), akik közül
- 8 férfi és 6 nő volt,
- minden bírósági szintről: járásbíróságról (4), törvényszékről (7), ítéltábláról (2), a Kúriáról (1),
- polgári (6), büntető (7) és közigazgatási (1) ügyszakokból,
- Budapestről (4) és Budapesten kívülről (10).

Az interjúalanyok kiválasztásának kritériuma az volt, hogy legalább egy évig dolgozzanak bíróként egy magyar bíróságon az új, 2012-től hatályos igazságszolgáltatási rendszerben. Bírói szolgálati idejük a következők szerint alakult: ketten 0-5 év, kilencen 6-20 év és hárman 21-40 év közötti szolgálati idővel rendelkeztek.

Az interjúalanyok elérése érdekében az Amnesty International meglévő kapcsolatokat használt, és ezt kiegészítette a hólabda módszerrel. Ennélfogva a minta azon bírókra korlátozódik, akik nyitottak voltak beszélni az Amnesty Internationallel, és szándékukban állt a bírói függetlenséggel kapcsolatos véleményüket velünk megosztani.

A megkérdezett bírák véleményüket és gondolataikat az igazságügyi igazgatási rendszer Handó Tünde OBH-elnöksége alatti működéséről adták, aki 2019. november 30-ig volt az OBH Elnöke.¹⁵ Következésképpen az Amnesty International hangsúlyozza, hogy ebben a jelentésben nem tud levonni, és nem is von le az új OBH Elnök, Senyei György Barna tevékenységével kapcsolatos következtetéseket.

A jelentés következtetéseit előzetesen megosztottuk az Igazságügyi Minisztériummal, az Országos Bírósági Hivatallal és az Országos Bírói Tanáccsal. Nem kaptunk észrevételeket tőlük.

Néhány a jelentésben szereplő bírót névvel, néhányukat névtelenül hivatkozunk, mindegyikük tájékozott beleegyezése birtokában. DARVASI Szilvia, FICSÓR Gabriella és KEVICZKI István interjúalanyok hozzájárultak ahhoz, hogy az Amnesty International a nevüket közzé tegye a jelentésben.

Az Amnesty International szeretne köszönetet mondani a kutatás során együttműködő minden személynek, s külön köszönetet mondani az interjúalanyoknak.

¹⁵ https://www.parlament.hu/egy-kepviselo-adatai?p_p_id=hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&_hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=/internet/cplsql/ogy_kpv.kepv_adat?p_azon=h069

**AZ AMNESTY
INTERNATIONAL
EGY GLOBÁLIS EMBERI
JOGI MOZGALOM. HA
IGAZSÁGTALANSÁG ÉR
EGY EMBERT, AZ ÉRINT
MINDANNYIUNKAT.**

KAPCSOLAT

office@amnesty.hu

+36 (1) 321 4799

LÉGY A RÉSZESE

www.facebook.com/amnestymagyarorszag

@AmnestyHungary

FORTÉLYOS FÉLELEM

ERŐSÖDŐ KONTROLL A MAGYAR BÍRÓSÁGOK FELETT

A magyar bírák szerint a bíróságok intézményi függetlensége súlyosan sérült. Bár papíron az igazságszolgáltatás külön hatalmi ág, függetlenségét támadások érték mind a bíróságok központi igazgatása, mind a többi hatalmi ág részéről.

Az Országos Bírósági Hivatal elnökének kezében koncentrálódó hatalom rendszerszintű problémákat okoz. Az OBH Elnöke és a befolyása alatt álló bírósági vezetők igazgatási szempontból közvetlen és közvetett nyomást tudnak gyakorolni a bíróságokra.

A megkérdezett bírák általános véleménye volt, hogy egy egyéni bíró általában még közvetlen külső befolyás nélkül tud ítélni. Ugyanakkor ez a szabadsága veszélyben van. Ma a bíró integritásán és erkölcsi iránytűjén múlik, hogy egy ember ügyét pártatlan és független bíró tárgyalja-e.

Tapinthatóan dermesztő légkör uralkodik a bírák körében a bírói függetlenséget érő támadások miatt. A különböző bíróságokon dolgozó bírák egyöntetűen rossz hangulatról számoltak be, olyan környezetről, amelyben a legtöbb bíró nem mer nyíltan és szabadon beszélni, klikkek formálódtak és bizalmatlanság uralkodik közöttük. A dermesztő légkör miatt a bírák nem mernek felszólalni a saját véleményük megvédéséért, amely azt eredményezi, hogy a bírák közti, illetve a bírák és más jogász szakmák közötti szolidaritásnak csak gyenge jelei tapasztalhatóak.

Az ügyelosztási rendszer nagy mozgásteret enged az ügyelosztást végzőnek abban, hogy melyik bíróra szignálja az ügyet. A megkérdezett bírák egy olyan rendszert tártak fel az Amnesty Internationalnek, amely komolyan veszélyezteti a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését Magyarországon.

A jelentés megoldásokat javasol a bírói függetlenség megerősítése és a tisztességes eljáráshoz való jog védelme érdekében.